

01.05.23
8-Б (1гр.), 8-В
Укр.мова
Вч.: Харенко Ю.А.

ВІДОКРЕМЛЕНІ ЧЛЕНИ РЕЧЕННЯ:

**Відокремлена
обставина**

Обставина – це другорядний
член речення, що вказує на
місце, час, спосіб, мету,
причину, обставини дії чи
стану і **відповідає** на питання
як? де? коли? куди? чому?
для чого? та ін.

ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ

виражаються:

дієприслівником

Падаючи,
сніжинки
витанцьовують.

**дієприслівниковим
зворотом**

Швидко
повечерявши,
всі полягали
спати.

**іменником з
прийменником**

Відповідно до
думки
фахівців, цю
споруду вважають
найціннішою
пам'яткою
культури.

Відокремлена обставина,
виражена
**дієприслівниковим
зворотом**

Пригадаймо:

Що таке **дієприслівник** і
дієприслівниковий зворот?

Дієприслівник – це особлива
незмінна форма дієслова, що
називає додаткову дію або стан
і відповідає на питання
що роблячи? що зробивши?

Формально – це **всі слова**, що мають суфікси
-учи, -ючи, -ачи, -ячи, -ши, -вши

Кроку**ючи**, написав**ши**, приніс**ши**, курлич**учи**...

Дієприслівник разом із залежними від
нього **словами** становить
дієприслівниковий зворот.

Перекидаючи тісто з однієї долоні в другу,
мати формувала хлібину.

Міркуємо:

Перекидаючи-дієприслівник (суфікс – **ючи**).

Він має залежні слова: *перекидаючи* (що?) *тісто*,
перекидаючи (з чого?) *з долоні*, *перекидаючи* (в що?) *в другу*.

Отже, це – **дієприслівниковий зворот.**

ВІДОКРЕМЛЕНІ ОБСТАВИНИ

Пояснюють **дієслово-присудок** і
можуть стояти в різних позиціях
стосовно нього:

1.

----- ; ==

2.

== ; -----

ВІДОКРЕМЛЯЮТЬСЯ ОБСТАВИНИ:

**Виражені
дієприслівниковим зворотом, що
стоять у будь-якій позиції щодо
дієслова-присудка:**

Жовте листя тихо **сідало** на землю,
**вкриваючи її пишним золотим
накриттям.**

=====;

**Вкриваючи пишним золотим
накриттям,** на землю тихо **сідало** жовте
листя.

-----;

НЕ ВІДОКРЕМЛЯЮТЬСЯ:

Якщо обставини, виражені дієприслівниковими зворотами, є **ФРАЗЕОЛОГІЗМАМИ** і за значенням близькі до прислівника:

Працювати **не покладаючи рук.** (= працювати *тяжко*)
Бігти **не чуючи ніг.** (= бігти *швидко*)

Але:

Якщо дія присудка і дія дієприслівника в фразеологізмі мисляться не як одна, а різні, то відокремлюємо:

Нерозумний, **опустивши руки,** живе. (*опустив руки і живе*)

Відокремлена обставина, виражена іменником з прийменником

ВІДОКРЕМЛЮЮТЬСЯ:

Обставини виражені
іменниками
зі словами

незважаючи на,
починаючи з, кінчаючи

Незважаючи на ранню пору, то в одному
кінці, то в іншому зривалася пісня.

ВІДОКРЕМЛЯЮТЬСЯ ЗА БАЖАННЯМ АВТОРА

**Обставини, що вводяться словами
всупереч, внаслідок, наперекір, попри,
залежно від, відповідно до, згідно з,
у зв'язку з, на відміну від, особливо,
з причини, у випадку, наперекір:**

Політичні оглядачі пишуть про жарку зиму у багатьох країнах Заходу **всупереч** повідомленням синоптиків.

Або

Політичні оглядачі пишуть про жарку зиму у багатьох країнах Заходу, **всупереч** повідомленням синоптиків.

Відокремлена обставина, виражена **дієприслівником**

НЕПОШИРЕНІ ОБСТАВИНИ
виражені **дієприслівником**:

ВІДОКРЕМЛЮЮТЬСЯ

НЕ
ВІДОКРЕМЛЮЮТЬСЯ

-----,=====

===== .-----.

Якщо **дієприслівник**
стоїть **перед**
дієсловом-
присудком:

Співаючи, ідуть
дівчата.

Якщо
дієприслівник
стоїть **після**
дієслова- **присудка**
і відповідає на
питання як?:

Пішов козак *(як?)*
сумуючи.

ВИКОНАННЯ ВПРАВ НА ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Запишіть речення. Поставте, де потрібно, розділові знаки.

- Всі люди стояли як укопані познімавши шапки.
- Жінка схрестивши руки на грудях боязко озирнулась.
- А в катразі прихилившись до дерева щось майструє дід.
- Він показав на підлітка, який відійшовши на сторону подивився трохи і зник.
- Пес дивився на малясник зосереджено, з поблисками жадоби в гаслих очах нашорошивши вуха.
- Жадібно їли всі бравши тремтячими руками вже тільки бліді і приречені привиди.

2. Складіть і запишіть речення з відокремленою обставиною, що починається словами :

незважаючи на...

починаючи з...

3. Спишіть, утворюючи дієприслівники від дієслів, поданих у дужках.

Поставте необхідні розділові знаки.

Старий (спиратись) на палку сів на призьбі.

(Привести) коняку в ліс я думав ще назбирати грибів.

Сагайда (випростатись) між низькими деревами якусь мить стояв приголомшений.

Домашнє завдання:

Опрацювати теоретичний матеріал. Скласти речення з поданими зворотами, записати їх у зошит:

Не занепадаючи духом...

склавши руки...

не переводячи духу...

зціпивши зуби...

не стуливши очей...

не чуючи ніг.